

Rapport fra besøk til Etiopia 3.–12. januar 2020

v/Olav Dahle Svanholm

Formål

I forbindelse med Nidaros bispedømmes vennskapskirke i Etiopia, Vestsynoden i Mekane Yesus-kirken (EECMY), ble det gjennomført et besøk til Etiopia. Først og fremst for å møte folk fra vennskapskirken, men også for å lære mer om landet og få et innblikk i den kulturen som vår vennskapskirke er en del av.

På grunn av langvarig uro og uoversiktlige forhold når det gjelder sikkerhet og fremkommelighet i Oromo-regionen vest i landet, foretok vi ikke reisen dit. I stedet møtte vi representanter fra kirken i Addis Ababa.

Deltakere:

Biskop Herborg Finnset
 Stiftsdirektør Steinar Skomedal
 Kirkefagsjef Inge Torset
 Rådgiver Olav Dahle Svanholm
 Gro Skomedal

Program

Dato		Kommentar
Lørdag 4.	<ul style="list-style-type: none"> - Ankomst Addis på morgenen. - NMS-kontoret: Orientering om EECMY i historien og nåtid - Møte med folk fra Vestre synode (WS) 	Jupiter International Hotel Klaus-Christian Küspert/NMS Synodepresident Tamiru Muleta, prosjektleder Jeritu Berhanu, Yemane, Megersa Abera, Mulvalm Gurmese, Diviba
Søndag 5.	<ul style="list-style-type: none"> - Kirkebesøk til Finfinne Oromo Congregation sammen med folk fra WS - Samtaler med folk fra WS på hotellet etterpå - Yod Abyssinia Restaurant 	Hovedprest Teklu Tafesse Barki og bl.a. prest Elisabeth Fekaru Tradisjonell etiopisk mat, dans og musikk
Mandag 6.	<ul style="list-style-type: none"> - Fly til Lalibela - Sightseeing i Lalibela 	Lalibela Mountain View Hotel Guide: Mr. Mesele
Tirsdag 7.	Lalibela	Guiding i de gamle kirkene
Onsdag 8.	<ul style="list-style-type: none"> - Julemesse tidlig morgen i Lalibela - Vandring til Ashton Maryam - klosteret 	
Torsdag 9.	<ul style="list-style-type: none"> - Reise tilbake til Addis - Besøk på Mekane Yesus Seminary - Middag i den norske ambassaden 	Dr. Bruk Ayele, presidenten for Mekane Yesus Seminary Ambassadør Merete Lundemo og stab. Repr. fra NMS, KN og GåUtSenter-elever
Fredag 10.	<ul style="list-style-type: none"> - Orientering på Kirkens Nødhjelps kontor - Reise til Menagesha med kirke, kloster og kirkeskogen. 	Eivind Aalborg Biskop Abune Aregawi
Lørdag 11.	<ul style="list-style-type: none"> - Orientering om NMS i Etiopia - Prosjektbesøk NMS: «Safe for Irregular Migration» - Shopping og turistopplegg i Addis. Nasjonalmuseet og keiserpalasset. - Hjemreise 	Klaus-Christian Küspert og Kuleni Fikru Kuleni Fikru Sonja Küspert, Eivind Aalborg

Noen refleksjoner etter reisen

Møte med vennskapskirken; Vestre synode i EECMY

Det kom en delegasjon på 7 personer fra Boji (synodesenteret i Vestre synode). Blant dem synodepresident Tamiru som besøkte Norge i 2017, og prosjektleder Jeritu Berhanu i «Women Empowerment»-prosjektet som besøkte oss i 2012.

Av kirkens ledelse ble vi frarådet å besøke selve synoden. Det er en stor og alvorlig konflikt innad i synoden som det ville være uklokt av oss å bli involvert i. Det går på spørsmålet om synodesenteret skal flyttes fra Boji til nærmeste by Nejo. 12 av 18 pariser går inn for dette, mens synodepresidenten (og styret?) er imot. Det er full splittelse. Synodepresidenten boikottes, synoden får ikke sine økonomiske bidrag fra sine pariser. Kirkens ledelse i Addis er inne med megling, foreløpig uten resultat. De har så langt sagt at det er «kirkens struktur som gjelder». Det vil si at synodepresidenten med meningsfeller har makten. Nytt valg til synodestyret skal være seinere i år.

Dette var selvsagt hovedtemaet i våre samtaler. Situasjonen virker svært vanskelig og fastlåst.

Ellers fikk vi en presentasjon av «Women Empowerment»-prosjektet som Jeritu Berhanu er prosjektleder for i flere synoder (samarbeid med NMS).

Den siste avtalen mellom oss er fra 2012. Vi sa at vi er villige til å diskutere en ny vennskapsavtale mellom våre kirker når konflikten innad i synoden har funnet sin løsning.

Representantene fra Boji tok oss med til søndagsgudstjeneste i ei kirke som har mange medlemmer fra deres område i vest: Finfinne Oromo Congregation. En gudstjeneste preget av mye sang og musikk, bønn, preken og mange hilsener. Herborg kom med en hilsen fra oss. Nattverd. To tusen mennesker til stede i et provisorisk telt, mens menigheten venter på at et nybygg blir ferdig. Menigheten hadde nylig gitt husly til utviste studenter fra universitetet etter politisk uro der, og bekymringen for disse preget forbønnen. Mange prester og diakoner deltok i gudstjenesten, blant annet Elisabeth Fekaru som besøkte Nidaros i 2014.

Hovedprest Teklu Tafesse Barki inviterte oss til samtale før og etter gudstjenesten. Han forklarte at de brukte vestlig kalender, og således allerede hadde feiret jul.

I etterkant ble vi oppmerksom på menighetsnavnets klare politiske betydning: Finfinne er oromofolkets navn på Addis Ababa, byen som mange kjemper for skal bli lagt inn under Oromias jurisdiksjon. Dette har vært ett av stridstemaene som har særlig preget uroen i landet før Abiy ble statsminister.

Kirkens Nødhjelp

Vi hadde en spennende dag med Kirkens Nødhjelp. Landrepresentant Eivind Aalborg inviterte først til KNs hovedkontor med en generell orientering om virksomheten i Etiopia, blant annet arbeidet med å sikre rent vann til landsbyer og arbeidet mot kjønnslemlestelse og andre «harmful traditions». Deretter dro vi ut til Menagesha vest for Addis sammen med biskop Abune Aregawi. Han besøkte Trondheim under Olavsfest 2019, invitert av Kirkens Nødhjelp.

I Menagesha fikk vi se kirken på toppen av åsen og kirkeskogen som er bevart i en stor omkrets rundt kirken. I området er det også kloster med mange munk og nonner. Dette kirkestedet er svært gammelt, med røtter tilbake til 400-tallet, der de har tatt vare på mange gamle ting (bøker, trommer, bruksting, mm). Vi fikk innblikk i den ortodokse tenkningen rundt skaperverket og hvorfor kirkeskogene er så viktige. Miljøaspektet var godt integrert i virksomheten i Menagesha.

Kirkens Nødhjelp har et stort kontaktnett i landet. De er inne i samarbeidsrelasjoner med flere kirkesamfunn i landet.

Den etiopisk-ortodokse tewahedo-kirken

Vi var i Lalibela under julefeiringen. Denne landsbyen/småbyen er et svært viktig pilegrimsmål nettopp i jula. 50-80 000 pilegrimer kommer tilreisende fra hele landet, mange til fots. Å vandre rundt i folkemylderet og overvære ro, verdighet og vennlighet var betagende. De liturgiske elementene var fremmede for oss, men det var sterkt å se den hengivenhet som folk i alle aldre viste under feiringen.

I Lalibela fikk vi også god guiding til de forskjellige kirkene og historien til dette merkelige verdensarvstedet. En stor opplevelse!

Besøket til Menagesha utenfor Addis og møtet med biskop Abune Aregawi ga oss også et innblikk i den ortodokse kirkens liv. Med tanke på at vi i Norge har mange nye landsmenn med bakgrunn fra denne kirke tradisjonen (Etiopia og Eritrea), vil det være viktig å lære mer og få mer kontakt med denne kirken.

NMS

Klaus-Christian Küspert (seniorrådgiver i seksjon migrasjon) hadde lagt til rette for mye av besøket vårt. Han ga oss en god oversikt over EECMYs historie og den aktuelle situasjonen for kirken. Vestre synode har i løpet av de siste 20 årene blitt delt i 4-5 synoder, og kirken vokser fortsatt. I dag er Vestre synode blitt igjen som en liten synode med de indre konflikter som før er beskrevet.

Aktuelle utfordringer i kirken:

- Fortsatt stor vekst med store behov for prester og annen lederutdanning.
- Kvinnenes inntog i kirkens lederskap går sakte framover
- Konservativ teologi gjør store framstøt overfor kirken (og andre lutherske kirker i Afrika), med kvinneprestspørsmålet og homofilispørsmålet som frontsaker. Missourisynoden er f.eks. aktiv. Med økonomiske pressmidler og stor frimodighet til å plassere misjonærer som lærere på teologiske institusjoner, står de strategisk sterkt.
Det ble sendt en forespørsel fra oss om vi kunne få møte noen fra kirkens ledelse: Rev. Yonas (kirkepresidenten), Rev. Teshome (generalsekretæren) og Rev. Dr. Lalissa (leder for "Department for Mission and Theology"). Vi fikk aldri noe svar. Vi kan selvsagt tolke det som en markering overfor Dnk, men mest sannsynlig skyldes det at i juletiden er mange opptatt på andre hold (noen av dem var bortreist).
- Dr. Bruk Ayele, presidenten for Mekane Yesus Seminary, viste oss rundt på campus. Han ga et sympatisk inntrykk. Han ønsker å heve det akademiske nivået på institusjonen og signaliserte en åpen økumenisk holdning.
- Det etniske mangfoldet i Etiopia utfordrer også kirken. Oromo er den største folkegruppen, men EECMY har etter hvert menigheter blant mange folkeslag. Kirken er svært forsiktig med å markere seg i den etniske konflikten som nå foregår på politisk nivå. Men samtidig er flere av kirkens medlemmer involvert i opprørsgrupper rundt omkring.

NMS' fokusområder i Etiopia:

- Kvinner og menn (gender)
Women Empowerment Programme, Safe for Irregular Migration, Contextual Bible Study, konflikthåndtering, «mor/barn/helse», fistelskader
- Barn og unge mennesker (minoriteter)
Kulturarbeid, konflikthåndtering, disippeltrening
- Marginaliserte folkegrupper
Integrert landsbyutvikling, språkarbeid, bibeloversettelser

- Stipendordninger
Scholarship for minorities, Scholarship for Female Theologians, Leadership Capacity Building

Vi fikk en spennende formiddag sammen med prosjektleder Kuleni Fikru, som lot oss møte flere tilbakevendte migranter og deres kamp for å få livet tilbake i Addis (prosjektet «Safe for Irregular Migration»).

Den norske ambassaden

En ettermiddag/kveld var vi invitert til den norske ambassaden, der ambassadør Merete Lundemo tok imot oss sammen med flere fra sin stab. Vi fikk en generell orientering om den politiske situasjonen i landet, og om norsk tilstedeværelse. Deretter ville de gjerne høre om vårt engasjement i Etiopia, og hva vi har sett, opplevd og «forstått» av situasjonen i landet. Det er tydelig at også ambassaden setter pris på å få høre om våre (kirkens) vurderinger og opplevelser når vi er på besøk hos samarbeidsrelasjoner.

Til middagen møtte også representanter fra NMS, Kirkens Nødhjelp og 5 norske studenter fra Normisjons Gå Ut Senter.

Trondheim, 03.03.2020

Olav Dahle Svanholm